

Gronings AJK discussieert over weidegang

'Opstallen moet je uitleggen, weidegang niet'

De discussie over weidegang of opstallen is nog lang niet voorbij.

In Froombosch bespreken de leden van het Groningse AJK de voor- en nadelen ervan met melkveehouder Jan van Weperen en weidedeskundige Bert Philipsen. De jonge melkveehouders vinden vooral dat weidegang een imagokwestie is en dat iedere melkveehouder zijn eigen keuze moet kunnen maken.

Met FrieslandCampina als pleitbezorger voor verduurzaming en weidegang voelen melkveehouders zich min of meer gedwongen om hun koeien in de wei te doen, onder het mom van dat ook de maatschappij dit wenst. Vorig jaar ontstond er al een hevige discussie tussen de zuivelcoöperatie en een aantal melkveehouders omdat duurzaamheid en weidegang in één adem werden genoemd, terwijl opstallen volgens die boeren milieuvriendelijker is en niet minder

duurzaam. De Groningse AJK wil nu de discussie voeren en feit van fictie scheiden. „Iedereen moet de afweging maken“, stelt NAJK-bestuurslid Thijs Neutel, die de discussie leidt. Hij vraagt de jonge melkveehouders wie er de koeien in de wei doet. De verhouding blijkt vijftig-vijftig te zijn. „Vijftig-vijftig is een mooi vertrekpunt“, reageert weidedeskundige Bert Philipsen. Om de juiste beslissing te kunnen nemen om te weiden of op te stallen, heeft het GrAJK naast Bert Philipsen van stichting

Weidegang ook melkveehouder Jan van Weperen uitgenodigd. Philipsen: „In Nederland wordt op dit moment 70 tot 80 procent van de koeien geweid. Daarbij zie je dat bij grotere bedrijven en bedrijven met automatische melksystemen meer wordt opgestald.“

Arbeid en weidegang

Melkveehouder Jan Hamminga, secretaris van het GrAJK, heeft zijn bedrijf met 225

Buiten is mooi, maar binnen is beter, stelt melkveehouder Jan van Weperen. Weidedeskundige Bert Philipsen (links onder in beeld) kijkt toe.

koeien en 120 hectare in Pieterburen. Hij stalt zijn vee op, met uitzondering van de droge koeien. „Dat is vooral arbeidstechnisch, want 225 melkkoeien is gemakkelijker binnen te managen.”

Willem-Jan de Lange heeft in Bedum een melkveebedrijf met 140 melkkoeien en 86 hectare, waarvan 72 hectare voor het beweiden. „Het liefst weid ik dag en nacht. Kostprijsstechnisch is weiden beter voor mij en ik vind het ook mooi. Daarnaast heb een huiskavel van 68 hectare gras en dat leent zich natuurlijk goed voor weiden. Nadeel is wel dat je het weer niet in de hand hebt.”

Bart Ensink, voorzitter van het GraJK en melkveehouder in Thesinge heeft 110 koeien en ongeveer 70 hectare. Al lange tijd geleden heeft hij gekozen voor summerfeeding. „De huiskavel leent zich wel voor beweiden, maar het is voor de bedrijfscontinuïteit en arbeid beter om te werken met summerfeeding. De arbeidspiek in de zomermaanden zie ik niet als lastig werk.” „Met summerfeeding heb je in ieder geval minder last van het weer”, merkt Jan op.

Melkveehouderster Ciska Ridder heeft bewust gekozen voor weiden. In Oldehove melkt ze 65 koeien op 40 hectare. „We weiden zo’n tien uur per dag en tweehonderd dagen. We hebben een goede huiskavel. We beweiden vooral omdat het mooi is en omdat het arbeid scheelt. Onze perceelsgroottes zijn bovendien geschikt om te weiden. Wel voeren we vanwege de hoge melkproductie bij.”

Adriaan Bregman uit Rasquert is overgestapt van onbeperkt weiden naar beperkt weiden. In Rasquert heeft hij een melkveehouderij met 165 koeien en 90 hectare grond. „We zullen wel voldoen aan de eisen van FrieslandCampina, maar onbeperkt weiden was voor ons niet meer vol te houden. Te veel koeien en dan past het arbeidstechnisch niet meer. We hebben nog even getwijfeld over summerfeeding, maar ik heb meer plezier met weiden.”

Ciska: „Met onbeperkt weiden moet je alles goed plannen. Bij beperkt weiden ben je minder afhankelijk van alles en kun je gewoon beter managen. Op grote bedrijven zoals van Jan en Adriaan is onbeperkt weiden haast niet te doen.”

Goed of slecht

De essentie in de discussie van weidegang komt volgens Bert Philipsen neer op een aantal punten. Arbeid, diergezondheid, milieu, voeding, economie, grasproductie, imago, omstandigheden en sociaal belang. „Vanuit onderzoek blijkt echter dat er geen goed of slecht is. Je kunt geen grote plussen of minnen zien. Het is afhankelijk per bedrijf.

Hoe meer gras je hebt, hoe lager de kosten en wie zonder beperking weidt, kan een voordeel hebben tot 2,5 cent per liter. Opbrengst van gras is echter iets minder bij beweiden.” Eenzelfde beeld zie je bij arbeid. Onbeperkt weiden is volgens Philipsen ook het meest arbeidsefficiënt, maar de arbeid is iets moeilijker in te schatten dan bij summerfeeding. Maar de weidedeskundige benadrukt dat melkveehouders een duidelijke keuze moeten maken om te profiteren van de voordelen van opstallen of weiden. Philipsen: „Wie zeer beperkt weidt, is namelijk het minst efficiënt bezig.” Weiden is daarnaast beter voor het imago dan opstallen en wordt positief gewaardeerd vanwege landschap en dierwelzijn. „Het is moeilijk om aan 16 miljoen mensen uit te leggen hoe goed de koeien het op stal hebben”, zegt Philipsen.

Beeldvorming

„Buiten is mooi, maar binnen is beter”, verklaart melkveehouder Jan van Weperen aan de Groningse leden van de AJK. Hij heeft zijn 470 melkkoeien op stal en is van cow farming naar process farming gegaan. „Ik ben geen weidehater en ook niet tegen duurzaamheid. Ik ben tegen een verplichting van weidegang en de dogmatische houding van FrieslandCampina.”

Met een reeks foto’s van komkommers, ganzen en honderden kippen samengepakt op een enkele fiets in Azië laat Van Weperen aan de jonge melkveehouders zien dat de hele discussie van weidegang vooral bepaald wordt door beeldvorming en dat de maatschappij door alle welvaart nu niet alleen goedkoop voedsel eist, maar ook milieu- en diervriendelijk voedsel. Een koe in de wei behoort tot dat beeld met een soort nostalgisch gevoel dat vroeger alles beter was. „Het beeld van hoe het was, wil men terug, maar dat is niet meer van deze tijd. In 2020 heeft een gemiddeld bedrijf 140 koeien en 1,2 miljoen kilogram melk. Het wordt straks te moeilijk om het melkvee en het jongvee te weiden. Weiden is een kunst en het binnenhouden van de koeien is gemakkelijker. Binnen kun je alles veel beter managen. Buiten zijn er meer onregelmatige variabelen. Bovendien kun je binnen intensiever boeren en dat betekent dat je via de BEX bij 15.500 kilogram melk per hectare geen mestafzet meer hebt en meer rendement uit grond en arbeid haalt.”

En juist met de toekomstige behoefte aan voedsel is dit volgens Van Weperen belangrijk. De melkveehouderij moet meer produceren. Maximaal rendement uit eigen grond. „Laat je geen probleem aanpraten. De discussie over weidegang of opstallen zorgt eigenlijk ▶

Jan Hamminga

Pieterburen, 225 melkkoeien en 120 hectare grond. Koeien op stal.

„Geen tweespalt tussen de weiders en niet-weiders.”

Copyright foto

Willem-Jan de Lange

Bedum, 140 melkkoeien en 80 hectare grond. Koeien in de wei.

„Weiden kostprijsstechnisch beter voor mij en ook mooi.”

Bart Ensink

Thesinge, 110 melkkoeien en 70 hectare grond. Koeien op stal.

„Met summerfeeding heb je minder last van het weer.”

Ciska Ridder

Oldehove, 65 melkkoeien en 40 hectare grond. Koeien in de wei.

„Weidegang is mooi en het imago blijft belangrijk.”

Adriaan Bregman

Rasquert, 165 melkkoeien en 90 hectare grond. Beperkt weiden.

„Weidegang uit de markt halen en niet verplichten.”

voor een tweedeling in de sector; tussen goed en slecht. Het is geen goede zaak om die tweedeling te cultiveren, want verduurzaming betekent niet alleen weidegang.”

Economische motieven

Zouden de Groningse jonge melkveehouders na de lezingen van Bert en Jan kiezen voor beweiden of opstallen? Bart: „Ik zal uit economische motieven voor opstallen kiezen.“ „Ik kies voor weidegang”, zegt Ciska. „Omdat het zo mooi is en het imago blijft belangrijk.” Ze geeft toe dat ze een echte koeienliefhebber is en dat weiden belangrijk is. „Bij de overstap naar beperkt weiden hebben we iets toegegeven op de kostprijs, maar daar tegenover staat dat we wel wat intensiever kunnen zijn.”

„Mijn keuze is ook weidegang”, zegt Adriaan. „Vanwege het werkplezier en de bedrijfseconomische aspecten.” Jan gooit de knuppel in het hoenderhok door op Adriaan te reageren: „Maar als je op het economisch omslagpunt komt tussen beperkt weiden en summerfeeding. Wat ga je dan doen?” „Dan wordt het een stuk lastiger”, geeft Adriaan toe. „Maar we zijn de enige in de buurt die nog weiden en het is mooi om de koeien in de wei te zien. Dat willen zo lang mogelijk blijven doen.”

Jan-Willem: „Ik zal ook zo lang mogelijk vasthouden aan beweiden, maar als de arbeid

in het geding komt, dan moet ik misschien anders besluiten.” „Wat is zo lang mogelijk?”, vraagt Jan. „Hoeveel melkkoeien per hectare moet je melken, voordat je omschakelt?”

Willem-Jan: „Dat is lastig om nu te bepalen. Ik ben nog lang niet in die fase.”

Jan denkt dat hij wel een klein gedeelte van zijn 225 melkkoeien kan weiden, maar zijn hele veestapel wordt vrij moeilijk. Toch heeft hij ook zijn prijs. „Het hangt van de premie af en hoeveel ik misloop.” Ciska: „Hoeveel premie wil je dan ontvangen om te beweiden. Het kostprijsverschil is nu al 2,5 cent per kilogram melk?” Jan antwoordt: „Als ik er een arbeider van kan betalen, dan wordt het interessant.” Ciska begint te rekenen, terwijl Bart reageert: „Dat is gek. Weidegang moet arbeidstechnisch interessanter zijn en je wilt de premie en het kostprijsverschil gebruiken om arbeid in te huren?” Inmiddels is Ciska klaar met rekenen: „Je hebt ongeveer 225 koeien en een melkproductie van wellicht 2 miljoen kilogram melk. Met een kostprijsverschil van 2,5 cent heb je bijna 50.000 euro meer inkomsten. Daar moet je toch een personeelslid van kunnen betalen.” Jan knikt en glimlacht.

Tweedeling

Wat vinden de Groninger boeren van de suggestie van Jan van Weperen dat de discussie een tweedeling veroorzaakt? Ciska

vindt in ieder geval dat Van Weperen gelijk heeft: „We moeten één sector houden. Niet weidegang tegen opstallen; net zo goed als biologisch niet tegenover gangbaar moet staan. Er is geen goed of slecht. Je moet het gewoon goed voor elkaar hebben.” Jan beaamt dat er toch een beetje een tweedeling ontstaat. Bart zegt: „Dat is toch jammer, want beide systemen hebben kwaliteit.”

Willem-Jan: „Een koe kan het in een ruime, grote stal beter doen dan iemand die zijn koeien beweidt. De tweedeling moet er niet zijn, maar met de hele discussie zijn we die wel aan het creëren.”

„Waar het eigenlijk om gaat”, meent Adriaan, „is dat weidegang uit de markt moet komen.” „En er is nu geen weidemelk in de supermarkten”, zegt Jan. Bart: „Wat ik mij afvraag, is of dit werkelijk een maatschappelijk issue is. We hebben de stal bovendien ingericht met een hoog comfort, dat kun je goed aan de burgers laten zien en uitleggen.” Jan reageert: „Maar niet aan 16 miljoen mensen.” „Daar heb je gelijk in”, geeft Bart toe. „Opstallen moet je uitleggen en weidegang zie je. Je zou een skybox kunnen neerzetten of een grote glazen wand in je stal zetten.”

In ieder geval zijn ze het allemaal eens: weidegang is goed voor het imago, maar iedereen moet zijn eigen keuze kunnen maken. En dat mag niet leiden tot tweespalt in de melkveesector. ■

Wie zeer beperkt weidt, is het minst efficiënt bezig, aldus Bert Philipsen van stichting Weidegang.

Copyright foto